

Alfredo M. Bonanno

Den Anarkistiske Spænding

Tjære & Fjer
www.tjaereogfjer.tk

Tjære & Fjer

Originaltitel: La Tensione Anarchica
Oversat til engelsk af Jean Weir
Engelsk titel: The Anarchist Tension
oversat til dansk af Bob ild

forbundet, måske ikke.

Her til sidst vil jeg blot sige et par ord for at resumere: jeg har snakket om hvad anarkisme er, hvad demokrati er og den uforstand vi konstant står ansigt til ansigt med; om de måder som de magtstrukturer vi kalder moderne kapitalisme, post industriel kapitalisme, er ved at ændre sig på; om nogle anarkistiske strukturer der ikke længere er acceptable idag og den måde man kan opponere imod magtens virkelighed og, til slut, har jeg nævnt forskellen på traditionel anarkisme og nutidens insurrektionære anarkisme.

Tusind tak.

Efterskrift:

Jeg har desværre været nødt til at oversætte denne tekst fra en oversættelse, da jeg hverken kan tale italiensk eller har tænkt mig at lære det lige foreløbigt. Jeg har desværre også følt mig nødsaget til at fordanske ordet *insurrection*. Et ord som f. eks. oprør kan betyde alt fra stemme på en kontroversiel politiker til at have hanekam til at erklære åben krig imod staten, imens *insurrection* har en væsentligt mere klar betydning, i hvert fald ifølge min Websters Dictionary. Jeg har brugt ordene oprør og opstand hvor det kunne lade sig gøre istedet.

Den Anarkistiske Spænding

Jeg er altid i nogen grad forlegen når jeg begynder på en tale, i det mindste til at begynde med. Og denne forlegenhed tiltager når det kommer til hvad vi fejlagtigt kalder konferencer, eller som nogle mere beskedent forsøger at kamuflere dem: conference-debatter. Når alt kommer til alt, er det et spørgsmål om nogen der dukker op fra et andet sted, måske fra en anden generation, som var de brevet blæst ind fra fortiden. Nogen der står i dette klasseværelse og underligt, end da uhyggeligt nok, ligner dem der hamrer jeres hjerner med nogle helt andre intentioner. Men hvis i lytter omhyggeligt efter vil i dog finde ud af at der, ud over mit udseende, er en betydelig forskel på de begreber jeg er her for at uddybe.

Det er første af disse begreber tager form som et spørgsmål: Hvad er anarkisme? Det synes måske lidt mærkeligt at jeg tager dette problem op, siden jeg ved, fordi jeg kender dem personligt, at der er mange anarkister tilstede her. Og hvis ikke andet, så burde anarkister i det mindste vide hvad anarkisme er. Og dog er det stadig nødvendigt, igen og igen, at prøve at svare på spørgsmålet: „ hvad er anarkisme? ”

Måske kun med nogle få ord, og hvordan kan dette være? Dette sker ikke indenfor andre af livets rammer, indenfor aktiviteter eller tanker der har deres rødder i at være det ene eller det andet.

Så anarkister Bliver ved med at stille dem selv spørgsmålet: Hvad er anarkisme? Hvad betyder det at være anarkist? Hvorfor? Fordi det ikke er

noget der kan defineres en gang for alle, proppes i et pengeskab og betragtes som arvegods man kan tappe lidt efter lidt. At være anarkist betyder ikke at man har nået en vished og har sagt, en gang for alle: „Så, fra nu af er jeg i besiddelse af sandheden og derfor, i det mindste ud fra ideen, er jeg en privilegeret person.“ Enhver der tænker sådan, er anarkist i ord alene. I stedet, er en anarkist et menneske der virkelig sætter sig selv i tvivl, end da sin egen person, og spørger sig selv: Hvad er mit liv ifølge det jeg gør og i forhold til det jeg tænker? Hvilken forbindelse opretholder jeg hver dag imellem alt hvad jeg gør, og gør dette til en måde at være en anarkist kontinuerligt, uden at gøre små indvillinger, ikke indgå små daglige kompromiser, etc.?

Anarkisme er ikke et begreb der kan læses fast i et ord, som på en gravsten. Det er ikke en politisk teori, men en måde at undfange livet, og livet, unge eller gamle som vi er, gamle mennesker eller børn, er ikke noget definitivt: det er noget vi må vove dag efter dag. Når vi vågner om morgenen og sætter fødderne på gulvet, må vi have en god grund til at stå op, hvis ikke, kan det være ligegyldigt om vi er anarkister eller ej, så kan vi lige så godt blive i sengen og sove. Og for at have en god grund, må vi have en ide om hvad vi har tænkt os at gøre, for når det kommer til anarkisme, når det kommer til anarkister, er der ingen forskel på hvad vi gør og hvad vi tænker, men istedet en vedvarende forvandling af teori til handling og handling til teori. Dette er hvad der adskiller anarkister fra enhver der har en anden opfattelse af livet, og som krystallisere denne opfattelse i politisk praksis, i politisk teori. Dette er hvad i normalt ikke bliver fortalt, dette er hvad i normalt ikke læser i aviserne og som ikke står i bøgerne, dette er hvad skolen skinsygt holder hemmeligt, for dette er hemmeligheden ved livet: adskil aldrig, *aldrig*, tanke fra handling; de ting vi ved, de ting som vi forstår, fra de ting vi vælger at gøre, de ting med hvilke vi udfører vores handlinger.

Dette er hvad adskiller en politiker fra en anarkist. Ikke ordene. Ikke begreberne og, tillad mig, i visse aspekter ikke engang handlingerne, for det er ikke deres ekstreme – lad os kalde dem radikale – konklusion i angrebet, der karakteriserer handlinger og skelner dem fra hinanden. Det er ikke engang nøjagtigheden i valget af målet der kvalificerer dem, men måden hvorpå personen, kammeraten der udfører disse aktioner, lykkes i at gøre dem til et udtrykfuldt øjeblik af sit liv, en specifik karakterisering,

revolutionære værdier, og måler dem i et sammenstød hvori vi ikke er de eneste tilstedeværende.

Derfor må vi udpege os nogle betydelige mål og få deres eksistens bekræftet – vi er så heldige at disse mål eksistere uophørligt overalt- og medvirke til at skabe forholdene for at de udnyttede, der ejer ryggene hvorpå disse mål er bygget, gør noget for at ødelægge dem.

Jeg tror at den revolutionære proces er af en insurrektionær natur. Den har ikke nogle mål (og dette er vigtigt) af en kvantitativ natur, fordi ødelæggelsen af et mål, eller forhindringen af et projekt, ikke kan måles i kvantitative termer. Det sker nogle gange at nogen siger til mig: „Men hvad har vi opnået?“ Når noget er gjort, husker folk ikke engang anarkisterne bagefter. „Anarkister? Hvem er disse anarkister? Monarkister? Er de dem dér der støtter kongen?“ Folk har en dårlig hukommelse. Det er jo lige meget. Det er ikke os de skal huske, men deres kamp, for kampen er deres. Vi er blot en mulighed i denne kamp. Vi er noget ekstra.

I et befriet samfund hvor anarki er blevet nået til en ideel dimension, ville anarkister, som er uundværlige i den sociale kamp på alle niveauer, bare have den rolle at skulle skubbe kampene videre og videre; eliminere selv bare de mindste spor af magt og altid slutte op om spændingen henimod anarki. Anarkister befolker en ubehagelig planet ligegyldigt hvad, for når kampen går godt bliver de glemt og når den går dårligt bliver de beskyldt for at være de ansvarlige, eller for at have grebet tingene forkert an, eller have drevet den mod de forkerte konklusioner. Så ingen illusioner når det kommer til kvantitative resultater af nogen form: hvis kampen realiseret fra et insurrektionistisk synspunkt er korrekt, er gået godt, vil resultaterne, hvis der vil være nogen, måske være brugbare for dem der har bragt den hertil, men med sikkerhed ikke for anarkisterne. Det er vigtigt ikke at ende som offer for den illusion, som mange anarkister desværre ender med, at tro at en kamps positive resultat vil føre til at vore grupper vil vokse, for sådan er det ikke, og dette vil systematisk føre til disillusion. at vore grupper vokser og en stigning at antallet af kammerater er vigtigt, men dette sker ikke ud fra de resultater vi opnår så meget mere end det sker igennem skabelsen og formningen af en idekraft, tydeliggørelsen vi snakkede om tidligere. De forskellige kampes positive resultater og den numeriske stigning indenfor anarkistiske grupper er to ting der ikke kan ses som en proces af årsag og virkning. Måske er de

ingen ved det. Men det smukke i at realisere denne destruktion er ikke at findes i dens mulige konsekvenser.

Anarkister garanterer intet af det de gør. De udpeger forskellige personers og strukturers ansvar ud fra denne basis: deres beslutsomhed på at handle, og fra dette øjeblik er de sikre på sig selv, fordi deres ide om retfærdighed illuminerer deres handling. Den påpeger en persons ansvar, eller flere personers, en strukturs eller fleres, og konsekvenserne som et sådant ansvar fører til. Det er her at vi finder anarkisternes beslutsomhed på at handle. Men idet at de påbegynder at handle i samarbejde med andre mennesker, må de også forsøge at bygge organismer der er istand til at holde sammen på og skabe konsekvenser i kampen imod magt. vi må aldrig glemme dette. Og dette er en vigtig pointe at reflektere over: magten realiserer sig selv i tid og rum og er ikke noget abstrakt fænomen. Kontrol ville ikke være muligt hvis politistationer ikke eksisterede, hvis fængsler ikke eksisterede. Den lovgivende magt ville ikke være mulig hvis parlamentet ikke eksisterede, eller hvis der ikke var nogen små regionale parlamenter. Den kulturelle magt der undertrykker os, der fabrikkerer meninger, ville ikke være mulig hvis der ikke var nogen skoler eller universiteter. Og skoler, universiteter, politistationer, fængsler, industrier, fabrikker, alle disse er ting som realiserer sig selv specifikke steder, afgrænsede steder hvor vi kun kan være og bevæge os rundt hvis vi accepterer bestemte ting og spiller spillet. Lige nu er vi her fordi vi har aftalt at spille spillet, ellers ville vi ikke have kunnet komme ind i bygningen. Dette er interessant. vi bruger strukturer af denne slags, men under angreb er denne slags bygninger forbudt område. Hvis vi ville være troppet op her med det formål at angribe ville politiet åbenlyst have forsøgt at forhindre os.

Nå, men fordi magten realiserer sig selv i det fysiske rum er anarkisters forhold til dette vigtigt. Selvfølgelig er oprør et individuelt faktum og derfor i det sted dybt inde i os, om natten når vi skal til at falde i søvn, tænker vi „... nå, men ifølge den sidste analyse var tingene ikke så dårlige endda”. Man føler fred med sig selv, og så falder man i søvn. Der, i det sted indeni os, i dette private rum, kan vi bevæge os rundt som vi ønsker. Men så må vi tilbage til det fysiske rum af social virkelighed. Og det fysiske rum, når vi tænker over det, er næsten under magtens fuldstændige kontrol. Så når vi går rundt indenfor dette rum, bærer vi vore værdier om oprør med os, vore

meningsfuldhed, en kvalitet ved livet, en glæde, en skønhed, og ikke den praktiske realisering, ikke den triste realisering af en gerning der dødeligt er et mål i sig selv fordi den sætter en i stand til at sige: „ jeg har gjort mit idag”, fjernt fra mig selv, i periferien af min eksistens.

Der, det var én forskel, og fra denne opstår en anden, efter min mening, betydelig forskel. Enhver der tror at hvad der bør gøres er udenfor dem selv, og realiseres som et antal af sejre og nederlag – livet er en rutchebane, nogle gang går det op, nogle gang går det ned, der er tider hvor det går godt, andre hvor det går dårligt – dér, hvem end der tror at livet er gjort af den slags; for eksempel det klassiske billede på en demokratisk politiker (for guds skyld, én man kan tale med, en venlig fyr, tolerant, med en tilladende side ved sig, tror på fremskridtet, tror på fremtiden) altså, sådan en person, højst sandsynligt uden den toradede jakke, en person der på nært hold ligner en kammerat og som selv siger han er én: denne person kunne ligeså godt være en panser, det gør ingen forskel. Hvorfor gør det ingen forskel? Idag er der demokratiske politimænd, den uniformerede undertrykkelses æra er ovre, idag er der undertrykkelse sine venlige sider, de undertrykker os med en masse brillante ideer. Hvordan kan vi så identificere denne person, denne demokrat, hvordan kan vi genkende ham? Og hvis han blander os, hvordan kan vi så forsvare os selv imod ham? Vi kan identificere ham igennem det faktum at for ham er livet realiseringen, hans liv er gjort af at gøre ting, en kvantitativ gøren der udfolder sig for hans øjne, og intet andet.

Når vi taler med nogen han vi ikke bede om at se deres medlemskort, og deres ideer ender ofte med at gøre os totalt forvirrede og ude af stand til at forstå noget, fordi vi alle sammen er sådan en flok rare, progressive sludrechatoller der elsker at prise skønheden ved tolerance og den slags. Hvordan kan vi se at vi har en fjende, den værste af vores fjender, siddende foran os? For i det mindste kunne vi forsvare os imod den gamle fascist: han ville slå ud, og hvis vi var i stand til det, ville vi slå tilbage, hårdere. Nu til dags kan det end da være svært at spotte en fascist af den gammeldags slags. Men det individ vi er i færd med at beskrive, denne demokrat som vi finder overalt, i skolen, parlamentet, på gaden eller i en politiuniform, som dommer eller doktor, denne person er vores fjende, fordi han opfatter livet anderledes end vi gør, fordi livet, i hans øjne, er en anden form for liv, det er ikke vores liv. I hans øjne kunne vi ligeså godt være fra det ydre rum, og jeg kan egentlig

heller ikke se hvorfor vi skulle anse ham for at være fra vores planet. Dette er skillelinjen imellem os, for hans opfattelse af livet er af en kvantitativ natur. Han måler ting som succes, eller hvis i vil, fiasko, men altid ud fra et kvantitativt synspunkt og vi måler dem anderledes, og dette er hvad vi bør tænke over: På hvilken måde har livet en anden betydning for os, og det være en betydning der er kvalitativt anderledes?

Så denne elskværdige herre overøser os med kritik og siger: „ ja, ja, anarkister er gode mennesker, men håbløst ineffektive. Hvad har de nogensinde opnået op gennem historien? Hvilken stat har nogensinde været anarkistisk? Har de nogensinde opnået en regering uden regering? Og er et frit samfund, et anarkistisk samfund, et samfund uden magt ikke en selvmodsigelse? ” Og denne kritiske klippesten der vælter ned over os er bestemt konsistent, for hvis vi kigger nærmere på de gange anarkister bare kom tæt på at realisere deres utopi om det frie samfund – for eksempel Spanien eller Rusland – hvis vi ser nøje efter, vil vi opdage at disse konstruktioner i nogen grad står åben for kritik. De er helt sikkert revolutioner, men de er ikke libertære revolutioner. De er ikke anarki.

Nå, men når disse herrer fortæller jer: „ I er utopister, i anarkister er en flok dagdrømmere, jeres utopi vil aldrig fungere ”, bør vi svare: „ ja, det er sandt, anarkisme er en spænding og ikke en realisering, ikke et konkret forsøg på at bringe anarkismen i stand i morgen tidlig. ” Men vi bør også være i stand til at sige: Men jer, demokratiske herrer i regeringen der regulerer vores liv, der tror i kan nå ind i vores hoveder, vores tanker, der regerer igennem de meninger i dagligt selv skaber i jeres aviser, universiteter, skoler, et cetera, hvad har i herrer opnået? En verden hver at leve i? Eller en verden af død, en verden hvor livet er en flad affære, tomt for en hver kvalitet, berøvet en hver mening? En verden hvor, når man har nået en bestemt alder, og snart kan gå på pension, spørger sig selv: „ Men hvad har jeg gjort med mit liv? Hvad har været meningen med at leve alle disse år? ”

Dette, er hvad jeres demokrati er, hvad i mener om folk. I regerer et folk, men hvilken betydning har folk? Hvem er folket? Kan det være at de er den lille, ikke en gang særligt betydelige, del der stemmer, går til valg, stemmer på jer, nominerer en minoritet der så nominerer en anden minoritet der er endnu mindre end den første, der så regerer os i lovens navn? Men hvad er disse love hvis ikke et udtryk for en lille minoritets egen interesse for at

konstruktionen af en amerikansk missilbase i Comiso i de tidlige 80'ere. Anarkisterne der aktionerede i over to år skabte "selvstyrede ligaer". Disse selvstyrede ligaer var ikke- anarkistiske grupper som opererede i området med det bestemte mål at forhindre byggelsen af basen ved at ødelægge projektet imens det var på bygge-stadiet.

Ligaerne var autonome kerne-grupper med det karakteristika at deres eneste mål var at angribe og ødelægge basen. De påtog sig ikke en hel serie af problemstillinger, for havde de gjort dette havde de muligvis endt som grupperinger af syndikalister med det mål at, lad os sige forsvare arbejdspladser eller finde jobs eller andre problemer. Nej, istedet var deres eneste mål at ødelægge basen. Det andet karakteristika var permanent konflikt. dvs. at fra det øjeblik disse grupper blev skabt (de var ikke anarkistiske grupper, men der var folk i dem der var anarkister) gik de i konflikt med alle de kræfter involveret i byggelsen af basen, uden at denne konflikt blev bestemt over eller deklareret af en eller anden repræsentativ organisme eller af anarkisterne der havde promoveret initiativet. Det tredje karakteristika var disse gruppers fuldstændige autonomi. Med det menes der at de ikke var knyttet til noget parti eller nogen fagforening, etc. Dele af kampen imod basen er kendt, andre er ikke, og jeg ved ikke om historien burde tages op igen her, jeg ville bare nævne den som eksempel.

Så insurrektionær anarkisme må overkomme ét essentielt problem. Den må overskride en bestemt grænse, for ellers vil den forblive med bare at være en ide om insurrektionær anarkisme. Dette vil sige, at kammeraterne der har udlevet dette oprør af en personlig natur, som vi tidligere var inde på; den illumination som indeni os skaber en idekraft, er i opposition til den sludren der kommer af meningsdannelse, og som skaber affinitetsgrupper, går ind i forhold til kammerater fra andre steder i en uformel struktur, disse kammerater realiserer kun en del af arbejdet. På et tidspunkt må de bestemme sig, krydse en grænse, tage et skridt i en retning der ikke er nem at vende tilbage fra. De må indgå i relationer med folk der ikke er anarkister angående et problem der eksisterer nu og her, fysisk (som for eksempel ødelæggelsen af basen i Comiso). Selvfølgelig, ligegyldigt hvor fantastisk og interessant denne ide var, var det ikke realiseringen af anarki. Hvad ville være sket hvis det var lykkedes nogen at nå ind på basen og destruere den? Jeg ved det ikke. Sandsynligvis ingen ting, Sandsynligvis alting! Jeg ved det ikke,

handling, nødvendigvis må stå ansigt til ansigt med en række seriøse problemer. Disse mange problemer er ikke nogle anarkisterne ønsker, men istedet er påtvunget af den virkelighed skabt af magthaverne, og vi kan ikke få dem til at forsvinde ved simpelthen at ønske dem bort.

En anarkistisk organisering der projekterer sig selv ind i fremtiden burde derfor være smidig, og ikke præsentere sig selv med fortidige strukturers tørre karakteristika og kvantitative tyngde. Den vil ikke kunne præsentere sig som værende i en dimension af syntese, som fortidens organisationer, hvor den anarkistiske struktur påstod at kunne sammendrage virkeligheden i de forskellige kommissioner der tog sig af forskellige problemer, og tage alle nødvendige beslutninger til de periodiske kongresser baseret på teser, der selv den gang, gik tilbage til det sidste århundrede. Alt dette er en lukket bog. Ikke fordi at et århundrede er gået siden det blev udtænkt, men fordi virkeligheden er anderledes.

Det er derfor at vi vedbliver at argumentere for formationen af små grupper baseret på affinitet, ja selv bittesmå grupper gjort af meget få kammerater som kender hinanden, lærer hinanden at kende bedre, fordi man ikke kan opnå affinitet uden kendskab til hinanden. Man kan kun genkende ligheder ved at gå ind på elementer der fastlægger ens forskelligheder. Denne viden er et personligt faktum, men også et spørgsmål om ideer, debat, diskussioner. Men i forhold til de første punkter vi var inde på i aften, hvis i kan huske dem, kan man ikke komme ind på disse ideer hvis der ikke eksisterer en praksis af at udføre disse i handling. Så, der er altså en kontinuerlig, gensidig proces af at nå ind i ideer og af at realisere handlinger.

En lille gruppe af kammerater, en lille gruppe der bare mødes for at have sig en sludder, ville ikke være en affinitets-gruppe, men bare en gruppe venner, bar-venner der mødes om aftenen for at snakke om alt mellem himmel og jord. Og modsat dette; en gruppe der mødes for at diskutere og i at diskutere forbereder sig på handling og i at handle bidrager til udviklingen af diskussionen hvilket udvikler sig til videre diskussion om hvad der bør gøres, dette er en affinitetsgruppes mekanismer. Hvordan kan disse grupper gå ind i kontakt med andre hvor dette dyberegående kendskab der eksisterer i den enkle gruppe, ikke nødvendigvis eksisterer? Denne kontakt kan sikres gennem uformel organisering.

En teoretisk model af denne slags blev brugt under et forsøg på forhindre

gavne deres udsyn til berigelse, håndhævelsen af deres magt, osv?

I regerer i magtens navn, en kraft der kommer hvorfra? Fra et abstrakt begreb, i har realiseret en struktur som i mener kan forbedres... Men hvordan, og på hvilken måde, er den nogensinde blevet forbedret igennem historien? Hvilke vilkår lever vi under i dag, hvis ikke dødens vilkår? Dette er kritikken vi bør spytte tilbage i fjæset på demokratiets støtter. Hvis vi anarkister er utopister, så er vi det som en spænding hen mod kvalitet, og hvis demokrater er utopister, så er de det som en reducere til kvantitet. Og kontra reduktion, kontra den hentærring der udledes i dimensionen til den mindst mulig skade for dem og den mest mulige skade for for det enorme antal af mennesker der udnyttes, imod denne elendige virkelighed opstiller vi vores utopi som i det mindste er en kvalitetens utopi, en spænding henimod en anden fremtid, én der er radikalt anderledes fra hvad vi lever i nu. Så alle disse bemærkninger i får fra dem der taler til jer i den politiske realismes navn – statsmænd, lærere (dem der tjener statsmændene), teorister, journalister – alle de intellektuelle der dukker op i klasseværelser som dette og som i deres tale der bærer i sig realistens rolige, tolerante sprog, meddeler jer, at under alle omstændigheder er intet andet muligt, verden er som den er, det er nødvendigt at ofre sig; se, disse mennesker bedrager jer, for sandheden er at vi kan gøre noget andet og at hver eneste af os er istand til at holde på vores værdighed og modsætte os et sådan bedrageri. Fordi vi endelig har fundet ud af at vi er blevet gjort til skade, er vi i stand til at opdage at vi er blevet bedraget. Og ved at rejse os imod alt dette kan vi forandre ikke alene virkeligheden, indenfor de grænser vi er istand til at kende den, men også vore egne liv og gøre det til et liv værdigt at leve. Og man vil være istand til at stå op om morgenen, plante fødderne på gulvet, og se sig selv i spejlet og sige: „Endelig har jeg været i stand til at forandre tingene, i det mindste hvad mig selv angår”, og føle at man er en person værdig til at leve livet og ikke en marionet i hænderne på en dukkefører man ikke en gang er istand til at få ordentligt nok øje på til at spytte i ansigtet. Så dette er hvorfor anarkister bliver ved med at vende tilbage til spørgsmålet om hvad anarkisme egentlig er; fordi anarkisme ikke er en politisk bevægelse, eller, det er den også, men kun i et mindre aspekt. Det faktum at anarkismen historisk set præsenterer sig selv som en politisk bevægelse betyder ikke at dette udtømmer alt det anarkistiske potentiale for liv. Anarkisme er ikke

noget der bliver bestemt af Cuneos anarkistiske gruppe, eller grupper i Turin, London eller noget som helst andet sted. Selvfølgelig er der anarkister dér, eller det formoder man at der er, kammerater der individuelt er påbegyndt deres egen insurrektion, som er blevet klar over det bur af forpligtigelse og tvang som de lever i. Men anarkisme er ikke kun det, den er også en spænding, en styrke vi er istand til at drage fra os selv; kapaciteten til at ændre tingenes virkelighed. Anarkismen er hele dette projekt af forandring kædet sammen med det vi skaber i os selv når vi forårsager vores personlige forandring. Den er ikke et kvantificerbart faktum der kan katalogiseres i historien. Det er heller ikke en begivenhed der vil finde sted med tiden, dukke op med bestemte teorier, mennesker, bevægelser eller, hvorfor ikke; revolutionære handlinger. Der vil altid findes noget der er mere end den blotte sum af disse elementer og det er dette *mere* der er grunden til at anarkismen lever videre ad andre veje.

Så vi er tilstodighed nødt til at fastholde et forhold imellem denne spænding henimod det absolutte andet, det utænkelige, det usigelige, en dimension som vi må virkeliggøre uden egentlig at vide hvordan, og den daglige erfaring af hvad vi er i stand til at gøre. et forhold af forandring, af forvandling.

Det første eksempel jeg kommer i tanke om er endnu et selvmodsigende element. Tænk over hvad der ligger bag sætningen: „vi har problemer der skal løses.” Dette er en klassisk frase. Selve livet er et problem der skal løses. Vore sociale vilkår, at være nødt til at bryde ud af denne cirkel der binder os, lige ned til den daglige gøren og laden, vi anser alt dette for at være et problem.

Og heri ligger den store misforståelse. Hvorfor? De selvsamme strukturer der undertrykker os (jeg mener at vide at de fleste der er tilstede her er studerende) insisterer på at der er problemer der skal løses og at de bør løse dem for os. Og hvad mere er, taler de som om problemerne er en problemstilling der kan løses med geometri, som om det var et matematisk problem. Men sådanne former for problemer, problemer der fremstilles som matematiske problemer er ikke problemer overhovedet. Disse problemer er falske og de løses ikke overhovedet. For svaret på dem er ikke andet en gentagelse af problemet, i tekniske termer, en tautologi. Æn siger én ting og svarer ved at gentage den samme ting på en anden måde. Så, helt basalt, løses problemet ikke, men bliver bare gentaget.

forandret al anden teknologi. Fabrikken er for eksempel ikke længere den samme gamle fabrik som vi kender den tilsat computer-teknologi, men er blevet til en computerstyret fabrik, hvilket er noget helt anderledes. Med dette i baghovedet er det ikke her muligt at gå dybere ind i disse begreber på grund af den tid det ville tage at nå til bunds i dem. Så hvad vi må gøre er at forstå at det ikke er muligt at drage noget ud af denne arv. Denne passage løber parallelt med enden på myten om arbejderklassens centralitet.

Nå, i en situation hvor arbejderklassen praktisk talt er disintegreret, eksisterer muligheden for overtagelsen af produktionsapparatet ikke længere. Og hvad kan vi konkludere fra dette? Den eneste mulige konklusion er at hele dette sæt af produktionsværktøjer ødelægges. Den eneste passage er igennem destruktions dramatiske virkelighed. Hvis revolutionen som vi forestiller os den, og som vi på ingen måde nogensinde vil vide om vil ske, sker, vil det ikke være fortidens revolution der sås som en enkelt hændelse, der muligvis kunne ske på én dag en fin aften, men en lang, tragisk, blodig affære og som kunne gå igennem ubegribeligt voldelige, i begribeligt tragiske processer.

Alt dette er en del af den virkelighed som vi er på vej ind i. Ikke fordi vi ønsker dette, ikke fordi vi kan lide vold, blod, ødelæggelse, borgerkrig, død, voldtægt, barbaritet. Ikke derfor, men fordi at det er den mest plausible retning. den retning som forandringen ønsket af dem som hersker over os og som bestemmer, har gjort nødvendig. De har tvunget os ud i denne retning og vi kan ikke ved ren ønsketænkning, ved bare at drømme, ændre på alt dette. Med den gamle hypotese i hånden, dengang en stærk arbejderklasse eksisterede, kunne man narre sig til at tro på denne ønske-passage og organisere sig i overensstemmelse med dette. Men dette kollektive subjekt, som højst sandsynligt var mytisk fra begyndelsen, eksisterer ikke længere, selv ikke i sin mytiske version, så hvad mening ville der være i en syndikalistisk bevægelse af en revolutionær natur? Hvilken mening ville der være i en anarko-syndikalistisk bevægelse? Ingen overhovedet.

Så kampen er nødt til at starte andetsteds med andre ideer og metoder. Det er derfor vi har været i færd med at udvikle en kritik af syndikalisme og anarko-syndikalisme de sidste femten år. Det er derfor vi er, og definerer os som, insurrektionære anarkister. Ikke fordi vi tror at Løsningen er barrikaderne- barrikaderne kunne blive en tragisk konsekvens af valg som ikke er vore egne – men vi er insurrektionister fordi vi tror at anarkistisk

bedrageri -som vi idag, mere end nogensinde, kan definere som ét stort demokratisk svindelnummer- hvad kan vi så gøre? Vi må komme igang, og betyder også at organisere os selv. Det betyder at skabe referencerammer og relationer anarkister imellem under vilkår der må være markant anderledes end fortidens.

Virkeligheden har ændret sig og, som jeg sagde før, er de i gang med at bygge et nyt menneske, et dequalificeret menneske, og grunden til at de bygger dette menneske er fordi de er i gang med at bygge et dequalificeret samfund. Efter at have dequalificeret ham, har de fjernet arbejderen som centrum for opfattelsen af det politiske samfund. Som det var, var det arbejderen der bar den største byrde af undertrykkelse, og det var derfor man troede at det var denne sociale figur der nødvendigvis ville undfangne revolutionen. Man behøver blot at tænke på den marxistiske analyse. Marx's Kapitalen er dedikeret til arbejderens "befrielse". Når Marx taler om mennesket, refererer til arbejderen; i hans analyse af værdi taler han om arbejdstempoet; der er intet i den bog der ikke omhandler arbejde. Men det var fordi arbejderen var central for den marxistiske analyse på det tidspunkt da den blev udviklet. På dette tidspunkt kunne arbejderen ses som værende centrum for den sociale struktur.

Selvom de brugte andre analyser kom anarkisterne også tæt på at anse arbejderens position som centrum for den sociale verden. Tænk på anarko-syndikalisternes analyse. For anarko-syndikalisterne var det et spørgsmål om at tage konceptet omkring fagforeningskamp til dets ekstreme konklusion ved at befrie det fra dets snævre dimension af lønforhandlinger og udvikle det til en revolution igennem generalstrejke. Så ifølge anarko-syndikalisterne ville fremtidens samfund, det frie anarkistiske samfund, ikke være andet end det nuværende samfund, fri fra magt, men med samme produktionsstruktur, ikke længere i hænderne på kapitalisterne, men kollektiviteten.

Dette er i dag fuldstændigt umuligt af forskellige årsager. For det første fordi den teknologiske forandring har gjort en simpel overgangsfase fra det nuværende samfund til det fremtidige som vi ønsker fuldstændigt umulig. En direkte passage ville være umulig fordi det er umuligt at bruge informationsteknologi i befriede former, på en befriende måde. Den nye teknologi og de computerteknologiske applikationer er ikke begrænset til nogle få modifikationer indenfor bestemte instrumenter, men har også

Og så længe vi taler om et problem der involverer os alle, vores daglige eksistensen, taler vi om emner af en sådan kompleksitet at svarene ikke kan begrænses til blot at gentage spørgsmålet. Tag for eksempel „problemet med politiet”. Politiet konstituerer et problem for mange af os. Der kan ikke herske nogen tvivl om at politiet er et værktøj staten bruger til at undertrykke os, til at forhindre os i at gøre bestemte ting. Hvordan løser man sådan et problem? Kan problemet med politiet løses? Selvfølgelig viser sig at være absurd. Sådan en ting som at løse problemet med politiet findes slet ikke. Og dog vil det ud fra et demokratisk synspunkt være muligt at løse nogle få aspekter ved det, ved at demokratisere nogle bestemte strukturer, pille ved politimændenes attituder, ændre på deres uniformer og så videre. Men at tro at dette løser problemet med kontrol og repression er lige så dumt som det er ulogisk. For det er ikke andet end en måde at regulere repression og sørge for at den stadig er i hænderne på magten, på staten. Hvis en demokratisk politik er nyttig idag, er en meget mindre demokratisk struktur, en af kontrol og repression, nyttig i fremtiden, præcis som den har været det i fortiden, og alle sjældne, marginale minoriteter der ser anderledes på sagen vil blive udstødt og elimineret fra rækkerne.

Når jeg siger politi mener jeg enhver repressiv struktur fra militærpoliti til domstolene, alle manifestationer af staten der er til for at kontrollere og undertrykke. Som i ser kan sociale problemer ikke løses. Det bedrageri der drives af demokratiske strukturer er akkurat den påstand at de kan løse sådanne problemer, og dette bedrageri viser hvordan demokratisk politik ikke er baseret på virkeligheden eller blot et minimum af konkrethed. Alt er rigget til den underforståelse at tingene kan forbedres, kan løses med tiden, kan bringes i orden. Det er i denne ide om at tingene kan bringes i orden at magtens styrke ligger. Og det er i denne forbedring at magten vedbliver igennem tiden. For imens vi venter på hvad de lovede os, ændrer magtrelationerne sig. Og fordi magt ændrer og forvandler sig igennem tiden, og dog altid forbliver den samme, materialiserer disse forbedringer sig aldrig. Den forbliver en håndfuld mænd, en minoritet der bærer magtens vægtstang og ser til deres egne interesser alt imens at de sikrer magtens vilkår for hvem end det er der bestemmer.

Og hvilke værktøjer har vi til at bekæmpe tingenes tilstand? De ønsker at kontrollere os? Vi nægter at blive kontrolleret. Selvfølgelig kan vi gøre dette

og gør det uden tvivl allerede; prøver på at minimere skaden. Men at nægte at lade sig kontrollere i en social kontekst er kun gyldigt til et vis punkt. Vi kan begrænse visse aspekter af den, råbe når vi bliver slået urimeligt. Men der eksisterer helt klart områder for magten, hvor regler kaldes love, skilte indikerer indhegninger og som mænd der kalder sig politi forhindrer os i at trænge ind på. Der er ingen tvivl om dette. Prøv at trænge ind i parlamentet og se hvad der vil ske. Bestemte niveauer kan ikke nås, nogle kontrolinstanser er uundgåelige.

Så hvad kan vi gøre for at bekæmpe denne situation? Drømme? Håbe? Have en ide om frihed, som det også er nødvendigt at formulere omhyggeligt, siden vi ikke kan sige: „hvad anarkister ønsker, er bare en reducere af kontrol”. for så står vi ansigt til ansigt med et nyt problem: „ hvor stopper denne reducere af kontrol?” På det minimale niveau? Ville staten for eksempel blive legitim for anarkister hvis den istedet for at være idags undertrykker-stat ville blive til, lad os sige, liberalisternes minimalstat? Nej, bestemt ikke, så vi må tænke ad andre veje, for dette er ikke et spørgsmål om at prøve at begrænse kontrol, men at afskaffe kontrol i det hele taget. Vi er ikke for mere frihed. Mere frihed er noget der gives til slaven når hans lænker gøres længere. Vi er for afskaffelsen af lænken, hvilket vil sige at vi er for frihed, ikke mere frihed. Frihed betyder fraværelsen af alle lænker, af alle grænser, og alt hvad der følger fra sådan en udtalelse.

Frihed er for os et svært og ukendt begreb. Det er et smertefuldt et, og dog bliver det solgt ved dørene som noget smukt, sødt, harmoniserende. Som en drøm, er det noget der ligger så langt fra os, og som alt der ligger langt fra os og som giver os en god fornemmelse, for os til at tro, håbe, er det en overbevisning. Med andre ord viser det sig at disse uåndgribeligheder der (ved første øjekast) synes at løse alle nutidens problemer, rent faktisk ikke løser dem, men slører dem, bytter om på dem, så vi er forhindret i at gøre os et klart overblik over vor tids elendigheder. Sandt nok, en dag vil vi alle være frie. okay, det hele er noget rod, men under dette rod ulmer en underjordisk styrke, en uvillig orden uafhængig af os, der virker i vores sted, og som gradvist vil ændre de elendige vilkår vi lever under og bære os til en fri dimension hvor alle vil leve lykkeligt til deres dages ende. Nej, dette er ikke frihed, dette er et svindelnummer der nærmest tragisk ligner den gamle ide om gud der ofte hjalp os og som stadig hjælper mange mennesker i deres

arbejder sammen og som kender hinanden og kontrollerer hinanden osv. Denne form for mentalitet finder man ikke kun på arbejdspladsen, for det er ikke kun en ”ny arbejder” de er i gang med at skabe, men et ”nyt menneske”: en fleksibel person med beskedne meninger, temmeligt opage drømme, et væsentligt reduceret kulturelt niveau, en begrænset kapacitet til at tænke og større kapacitet til at træffe hurtige ja eller nej beslutninger, at vælge imellem to muligheder: en gul knap, en rød knap; en sort knap eller en hvid knap. Det er denne form for mentalitet de er igang med at skabe. Og hvor er de i gang med at skabe den? I skolerne, men også i vores dagligdag. Men hvad vil de med en sådan person? De vil bruge ham til skabe de ændringer der er nødvendige for at omstrukturere kapitalen. en sådan person vil være nyttig for en mere effektiv administrering af vilkårene og relationerne under morgendagens kapitalisme. Og hvad vil disse relationer være? De vil være baseret på hurtigere og hurtigere forandring, et krav på at tilfredsstille ikke-eksisterende behov, skabt af små grupper, der bliver flere og flere. Dette nye menneske er det modsatte af hvad vi ønsker eller er i stand til at forestille os; det modsatte af kvalitet, kreativitet, det modsatte af sand lyst, livsglæde, det modsatte af alt dette. Hvordan kan vi bekæmpe realiseringen af dette teknologiske menneske? Hvordan kan vi kæmpe imod denne situation? Kan vi sætte os ned og vente på en dag der vil komme, den store dag der vil vende op og ned på verden? Det som sidste århundredes anarkister refererede til som ”*la grande soirée*”? Den store aften, eller den store dag- *le grande jour*- hvor kræfter ingen kunne have forudset ville overtage, eksplodere i dén sociale konflikt som vi alle venter på, der kaldes revolution? Så alt pludseligt ville ændre sig og der ville eksistere en verden af perfektion og glæde?

Dette er en milleniensk ide og nu da vi snart nærmer os enden på et årtusinde kunne den nemt slå rod igen. Men tingene har forandret sig, virkeligheden ser ikke sådan ud, og det er ikke denne venten der interesserer os. Hvad der interesserer os er en anden form for indgriben, en langt mere beskeden én, men én der er istand til at opnå noget. Som anarkister føler vi os kaldet til at gøre noget. Vi føler os kaldet på grund af vores eget individuelle ansvar og ting jeg nævnte tidligere. Fra det øjeblik ideen illuminerer vores sind, ikke ideen om anarki, men ideen om retfærdighed, om frihed, når sådanne ideer brænder i os og vi foran os ser dette gigantiske

vores hjerner, endda bare for et splitsekund, ikke være i stand til at udbrænde. Ligeegyldigt hvad vi så end tænker vil vi føler os skyldige, vi vil føle os som medskyldige. Medskyldige til en proces af diskrimination, repression, folkedrab, død; en proces vi aldrig igen vil kunne føle os adskilt fra. Og hvordan ville vi ellers kunne definere os selv som anarkister og revolutionære? Hvilken slags frihed ville vi gå ind for hvis vi gav vores samtykke til statens lejemorere?

Kan i se hvor anderledes og kritisk en situation det er for enhver det lykkedes, igennem dyb analyse af virkeligheden, ved en ren tilfældighed eller et uheld at lade sin hjerne penetreres af en ide så klar som ideen om retfærdighed? Og der er mange af den slags ideer, som for eksempel ideen om frihed. Enhver der virkelig tænker over hvad frihed rent faktisk betyder, bare for en kort stund, vil aldrig længere føle sig tilfredse med at gøre noget for blot minimalt at gøre de situationer de nu befinder sig i en smule mere "frie". Fra det øjeblik af vil de føle at de er nødt til at gøre noget for at dæmpe deres lidelser, de vil føle at de har gjort noget forkert fordi de ikke har handlet indtil nu. Og fra det øjeblik af vil deres liv ændre sig totalt. Hvad er det, helt basalt set, staten vil have ud af meningsdannelse? Hvad er det magten ønsker? Jo, selvfølgelig, den ønsker at danne bestemte meninger hos masserne så der kan realiseres bestemte ting som for eksempel folkeafstemninger, dannelsen af bestemte magtgrupperinger osv. Det er ikke det eneste som den ønsker. Den ønsker konsensus. Vores samtykke. Og konsensus vindes ved hjælp af forskellige værktøjer, i høj grad ved hjælp af dem der er af en kulturel natur. For eksempel er skolen en af de anstalter hvor konsensus realiseres og den fremtidige intellektuelle, men ikke intellektuelle alene, arbejdskraft opbygges.

I dag kræver kapitalismen en anden slags person end den som den krævede i fortiden. Indtil for nylig var der brug for folk med professionelle evner, og som var stolte over deres evner og kvalifikationer. I dag er situationen væsentligt anderledes og nu kræver arbejdsverdenen et undseeligt kvalifikationsniveau samtidig med at en række kvaliteter som stort set ikke eksisterede eller var ubegribelige, som f. eks. fleksibilitet, tilpasningsevne, tolerance og evnen til at kunne skride ind under møder.

De enorme produktionsstrukturer der var baseret på samlebåndsenheder bruger idag robotter eller er baseret på "ø"-konceptet; små grupper der

lidelse, fordi de siger til dem selv: Det kan godt være at vi lider nu, men tingene vil være bedre i den næste verden. Det de siger i evangeliet: „de første vil være de sidste” er hvad der trøster de sidste, fordi de ser sig selv som morgendagens første.

Hvis vi lod os selv blive spist af med en sådan ide om frihed ville vi ikke udrette andet end at lulle os selv og nutidens udnyttede i søvn ved at medicinere sociale sår på samme måde som præsten, der hjælper de fattige som lytter til hans prædiken og narrer sig selv til at tro at Guds Rige vil frelse dem fra deres smerte. Anarkister kan ikke tænke sådan. Frihed er et destruktivt begreb der involverer udryddelsen af alle begrænsninger. Lige nu er frihed en ide vi må bære i vore hjerter, men på samme tid må vi være indforståede med med alle de risici der er forbundet med den destruktion, ødelæggelsen af den bestående orden vi lever under. Frihed er ikke et begreb vi kan lulle os i søvn til i et håb om at forbedringer vil udvikle sig uafhængigt af vores evne til at gribe ind. For at forstå sådanne begreber og for at blive bevidste om den risiko man løber ved at håndtere og udøve sådanne farlige begreber, er vi nødt til at udvikle denne ide inden i os selv.

Der hersker også anseelig forvirring på dette punkt. Normalt antages det at hvad som helst der går igennem ens hovede er en ide. En siger: „ jeg har en ide”, og forsøger så at forstå hvad det betyder. Dette er den cartesianske opfattelse af ideen, som står i modsætning til den platoniske, som en abstrakt, fjern ting man refererer til. Men dette er ikke hvad vi refererer til når vi taler om en ide. En ide er noget man refererer til, et element af styrke i stand til at ændre ens liv. Det er et værdiladet begreb, noget der kan udvikle og forandre vores forhold til andre; alt dette er en ide. Men hvad er kilden hvorfra de elementer der muliggør udførelsen og uddybelsen af sådanne ideer udspringer fra? Skoler, universiteter, aviser, bøger, lærere, teknikere, fjernsyn osv.? Hvad når os fra disse værktøjer for information og kulturel udarbejdelse? En anseelig akkumulering af information regner ned over os, koger inden i os som en keddel, får os til at producere meninger. Vi har en tendens til at have meninger, men sjældent ideer.

Dette er den tragiske konklusion. Hvad er en mening? Det er en flad ide, en ide der er blevet uniformeret for at gøre den acceptabel for så mange mennesker som muligt. Meninger er massificerede ideer. Det er vigtigt for magten at opretholde meningsdannelsen, for det er igennem meninger,

kontrolleringen af meninger, at de opnår de givne resultater; ikke mindst ved hjælp af propagandaens mekanismer, valgprocedurer og medierne. Når nye magteliter danner sig, sker det ikke ud fra ideer, men meninger.

Hvad betyder det så at modsætte sig meningsdannelse? Betyder det at samle mere information? Det vil sige at man mod informationen opstiller mod-information? Nej fordi at det, ligegyldigt hvordan man vender og drejer det, er umuligt at opponere imod den konstante information vi dagligt bombarderes med, med mod-information i stand til at "afmaskere" den egentlige dagsorden ved at efterforske den virkelighed der ligger bag al denne informative sludren. Nej, vi kan ikke fortsætte ned af denne vej. Hver gang vi har forsøgt er vi endt med den bitre erfaring at det er nyttesløst, at vi ikke er i stand til at overbevise nogen.

Det er derfor anarkister har et kritisk syn på propaganda. Og ja, som i kan se har vi et velstabet bord, som det så tit er tilfældet til denne slags arrangementer. Her er som sædvanligt altid vores pamfletter og vores bøger. Det flyder med nyhedsbreve, aviser og magasiner og vi er meget gode til at udgive den slags publikationer. Men dette er ikke det eneste vi er nødt til at gøre, og i alle tilfælde indeholder de ikke nogle former for mod-information, eller hvis de gør, burde det være rent tilfældigt. Dette arbejde retter sig mod det mål, eller burde gøre det, at bygge på en ide, eller et antal af ideer, et antal af stærke ideer.

Lad os tage bare ét eksempel: I løbet af de sidste tre eller fire år har en affære udviklet sig som aviserne har rapporteret om med forfærdelige navne som for eksempel "tangentopoli" eller "rene hænder" (retslige procedurer som er igang hvor en del politikere har modtaget penge fra kapitalister til gengæld for kontrakter indenfor den offentlige sektor) osv. Hvad har hele denne procedure så ledt til? Den har skabt den offentlige mening at loven er i stand til at gøre orden i tingene, gøre ret af uret, dømme politikere, ændre på tingene og føre os fra de vilkår så typiske under den første Italienske Republik til de nye under den Anden Republik. Denne mening, denne proces, er tydeligvis til stor nytte. For eksempel har den tilladt en ny magtelite at se dagens lys og tage den gamles plads. Ny, men kun til en vis grad og med lignende karakteristika og triste gensyn med gamle vaner og personager. Dette er måden meninger fungerer på. Lad os nu overveje at sammenligne processen for meningsdannelsen med konstrueringen af en ide der kunne

være en dyberegående analyse af begrebet retfærdighed. Forskellen er enorm, men hvad er rigtigt? Det var for eksempel rigtigt for mange, og vi opfattede det også som rigtigt, da Craxi (eks-formanden for det socialistiske parti) blev tvunget til at forblive låst inde i hans villa i Tunesien. Det hele har været ret underholdende, og det gav os endda en god fornemmelse, for det er altid rart når svin så højt oppe ender med at blive sat ud af spillet. Men hvad er retfærdighed? Andreotti er for eksempel i vanskeligheder fortiden. Det lader til at han har kysset Riina (italiensk mafiachef) på kinden. Den slags nyheder gør os glade, giver os noget at smile over, for et svin som Andreotti var irriterende helt ned på det fysiske niveau. Bare at se ham på TV var for meget. Men hvad er det for en ide om retfærdighed? Dommerne under retsforfølgelsen, Di Pietro og Borelli, har fået en horde af fans. Millioner af mennesker er blevet suget ind i denne proces af uniformering af meninger. Er det begreb om retfærdighed som vi har overhovedet anderledes? Og hvad skulle det så føre til? Det skulle helst føre til erkendelsen af, at Hvis Craxi og Andreotti er ansvarlige, så er Di Pietro og Borelli det også, for hvor de førnævnte er politikere, er de sidstnævnte deres magistrater. Vores retfærdighedsbegreb handler om at sætte et klart skel imellem dem der støtter op om og forsvarer magten og dem der er imod den. Hvis alene eksistens af magt er uretfærdighed, og alle forsøg på at udøve retfærdighed fra magtens side ikke viser sig at være andet end selvretfærdiggørende svindelnumre, så er enhver mand af magt, ligegyldigt hvor demokratisk indstillet han er, på den forkerte side af retfærdigheden, hvad end han så gør. At opbygge et sådan retfærdighedsbegreb betyder helt klart at man er i færd med at skabe en ide, en ide som man ikke finder i aviserne, der ikke findes i noget klasseværelse eller auditorium, der ikke kan ende som en del af en mening eller lede folk til at stemme. Rent faktisk leder en sådan ide til intern konflikt, fordi man foran éns selvs tribunal vil spørge sig selv: „Jamen jeg, med mine ideer om social retfærdighed, hvordan ser jeg det så, når det Di Pietro goer rent faktisk synes at være godt? Bliver jeg også snydt? Er jeg bare en terminal for de enorme processer der opretter magten og er derfor ikke alene deres slave, men også deres medskyldige?“

Og endelig er vi nået her til. Vi er nået til vores egen ansvarlighed. For hvis det er sandt at der for anarkister ikke er forskel på teori og praksis, vil ideen om social retfærdighed, så snart den flammer op i os, så snart den illuminerer